

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21/144-1/SIVR

Dato
24.02.2021

Høringsuttalelse om forslag til endringer i barnehageloven

Språkrådet viser til høringsbrevet fra Kunnskapsdepartementet datert 26. november 2020 om forslag til endringer i barnehageloven. Vi registrerer at regjeringen ønsker å gi barn bedre muligheter til å utvikle sine norskkunnskaper før skolestart. Det er positivt.

Høringsuttalelsen fra Språkrådet omhandler kapittel 2 i lovforslaget, *Plikt til å vurdere barns norskkunnskaper før skolestart*. Vi kommer også med forslag til endringer i gjeldende lov.

Regjeringen ønsker å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart. Målet er at alle barn skal beherske det norske språket godt nok før de begynner på skolen. Språkrådet er enig i at dette er viktig, men tar i denne uttalelsen ikke stilling til om de konkrete tiltakene som beskrives i høringsnotatet, er egnet til eller nødvendige for å nå dette målet.

Det som opptar Språkrådet, er først og fremst at lovendringene ikke skal bidra til å opprettholde det skjeve styrkeforholdet mellom norsk og de andre språkene som Norge har et spesielt ansvar for å verne og fremme: norsk tegnspråk, samiske språk, kvensk, romani og romanes.

I Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språklova) slås det fast at et rikt språklig mangfold og et sterkt fellesspråk ikke er motsetninger. Flerspråklighet omtales som et gode, både for den enkelte og for samfunnet.¹

Om flerspråklighet og kompetanse i kvensk, romani og romanes

Språkrådet frykter at den vekten som i endringsforslaget legges på norskkunnskaper, vil svekke stillingen til andre morsmål i barnehagen, særlig kvensk, romani og romanes. Med tanke på overgangen til skolen bør vekten heller legges på den samlede språkkompetansen til et barn.

¹ Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språklova) s. 9

I Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språklova) understrekes det at barnehagesektoren og opplæringssektoren er helt avgjørende for at befolkningen skal få opplæring i norsk, samisk, kvensk eller norsk tegnspråk.²

I forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver heter det at barnehagen skal «anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk.»³ Videre slår forskriften fast at alle barn «skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen» og at «alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling».

Forskriften sier også at personalet «skal bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse».

Språkrådet mener at ensidig vekt på vurdering av norskkompetansen kan svekke det språkmangfoldet som vektlegges i rammeplanen. Språkrådet mener også at flerspråklighet styrker norskkompetansen.

Spesielt om norsk tegnspråk

Språkrådet mener at departementet må gjøre rede for hvordan tegnspråklige barn skal ivaretas i loven. Endringene i barnehageloven må gjenspeile at norsk tegnspråk er likestilt med norsk. Vi frykter at departementets forslag kan føre til at kommuner og barnehager i for stor grad må konsentrere seg om å avdekke manglende norskkunnskaper. Dette kan igjen få negative konsekvenser for tegnspråklige barn og deres språkutvikling.

Norge har gjennom [FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne](#) (Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) tatt på seg et ansvar for å fremme og verne tegnspråk. Dette ansvaret kommer klart fram i forslaget til ny språklov, der norsk tegnspråk får status som et nasjonalt språk i Norge.

Norsk tegnspråk er et fullverdig språk. Det er ikke et erstatningsspråk eller et spesialpedagogisk hjelpemiddel. Opplæring i tegnspråk skal sikre at døve eller hørselshemmede barn, eller barn som av andre grunner trenger tegnspråk, får utviklet sin egen språklige identitet og utviklet seg faglig og sosialt. Det kan hindre språklig deprivasjon (mangel på et fullverdig språk). Derfor er det viktig at disse barna får på plass begreper på norsk tegnspråk før skolestart.

Norsk tegnspråk omtales kort i punkt 2.4.7 i høringsnotatet. Her står det at departementet vil komme tilbake til om det er kunnskapene i norsk eller i norsk tegnspråk som skal vurderes for en eventuell kartlegging og oppfølging. Språkrådet mener at departementet med dette ikke har tatt stilling til hvordan man skal sikre at barna får gode kunnskaper i norsk tegnspråk før de begynner på skolen.

² Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språklova) s. 58

³ Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kapittel 3, underkapittelet *Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk*

Mens CRPD og språkloven er overordnet, går detaljreguleringen av rettene til norske tegnspråkbrukere fram av særlovgivningen, herunder barnehageloven. Derfor må alle endringer som gjøres i barnehageloven, være i tråd med den offisielle norske språkpolitikken.

Bestemmelser om norsk tegnspråk i barnehageloven

Språkrådet anbefaler enkelte endringer i bestemmelsene om norsk tegnspråk i den gjeldende barnehageloven.

Selve retten til tegnspråkopplæring er i dag nedfelt i lovens § 38, i kapittelet *Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.*

For å gjøre det tydelig at tegnspråkopplæring ikke er et spesialpedagogisk hjelpemiddel, anbefaler vi at departementet i lovteksten skiller klart mellom spesialpedagogisk hjelp og tegnspråk. Vi mener at retten til opplæring i tegnspråk bør flyttes ut av kapittelet *Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.*, og ber om at departementet vurderer en mer hensiktsmessig plassering.

Språkrådet anbefaler at norsk tegnspråk også tas inn i lovens § 2, om barnehagens innhold. Vi foreslår at det her tas inn en formulering om at barnehagen skal ta hensyn til de tegnspråklige barnas språk og kultur.

På samme måte foreslår vi at norsk tegnspråk blir omtalt i bestemmelsen om barnehagemyndighetens ansvar, § 10 i gjeldende lov. Her bør det tas inn et eget ledd om barnehagemyndighetens ansvar for å legge forholdene til rette for at tegnspråklige barn kan utvikle sitt språk og sin kultur.

Vi mener at de endringene vi foreslår her, vil gjøre rettighetene til tegnspråklige barn tydeligere. Tydelig formulerte bestemmelser om rettigheter kan bidra til at disse barna får god nok kompetanse i tegnspråk, noe som igjen vil gjøre dem bedre rustet til å mestre fellesspråket norsk.

Oppfølging

Språkrådets rolle er å koordinere og sikre god gjennomføring av den sektorovergrepene norske språkpolitikken på alle områder i staten. Det følger naturlig av rollen vår at vi kan gi råd og ta del i arbeidet med å utforme lover og forskrifter. Språkrådet bistår gjerne Kunnskapsdepartementet med utforming og innarbeiding av endringer i barnehageloven.

Vennlig hilsen
Margrethe Kvarenes
seksjonssjef

Siv Hege Mjåtveit Ringøen
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:

Kunnskapsdepartementet Postboks 8119 Dep 0032 OSLO